

О. М. Соколова,
начальник лікувально-діагностичного центру Сакського центрального військового
клінічного санаторію ім. М.І. Пирогова,
здобувач, Національна академія державного управління при Президентові України

ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ СИСТЕМИ САНАТОРНО-КУРОРТНОГО ЛІКУВАННЯ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ ДЕРЖАВНОЇ ПРИКОРДОННОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ

O. Sokolova,
Chief of Curatively-Diagnostic Center Saki Central Military Clinical sanatorium the name M.I. Pirogov,
candidate for a degree, National Academy of Public Administration at President of Ukraine

GOVERNMENT REGULATION OF THE SYSTEM SANATORIUM AND HEALTH RESORT TREATMENT SERVICEMEN OF THE STATE BORDER GUARD SERVICE OF UKRAINE

У статті досліджуються механізми державного регулювання санаторно-курортного лікування військовослужбовців Державної прикордонної служби України.

This article studies the mechanisms of state regulation sanatorium and health resort treatment servicemen of the State Border Guard Service of Ukraine.

Ключові слова: механізми державного регулювання, санаторно-курортне лікування, військовослужбовці, Державна прикордонна служба України.

Key words: mechanisms of state regulation, sanatorium and health resort treatment, servicemen, the State Border Guard Service of Ukraine.

ВСТУП

Автор повністю поділяє думку відомого фахівця в галузі державного управління проф. Д. В. Карамішева про те, що в основу сучасної соціальної парадигми нашої держави має бути покладене розуміння того, що охорона здоров'я — не збиткова сфера, а пріоритетна та найбільш перспективна. Потрібно перетворити її з соціально-витратної на соціально-інвестиційну. Адже сьогодні інвестиції в людину, її потенціал набувають стратегічного значення [3].

Як відомо, санаторно-курортне лікування досить широко і успішно використовується у військових лікувально-профілактичних закладах з метою реабілітації особового складу підрозділів Воєнної організації держави¹.

Особливої актуалізації дана проблема набула після агресії Російської Федерації проти України, проміжним

фіналом якої є анексія Криму та ескалація військово-політичного протистояння на Сході держави.

Історичний аналіз досліджуваної проблеми дав можливість встановити, що 30 жовтня 1922 р. можна офіційно вважати датою створення перших військових санаторіїв на теренах України.

Зупинимось на аналізі становлення та розвитку санаторно-курортного забезпечення військовослужбовців Державної прикордонної служби України (далі — ДПСУ).

У процесі дослідження встановлено, що з 8 квітня 1946 р. [4] починається історія розвитку центру оздоровлення і відпочинку Південного прикордонного округу ДПСУ "Одеса-Аркадія". На сьогоднішній день це один з кращих лікувально-оздоровчих закладів відомства, де одночасно можуть відновити своє здоров'я 210 відпочиваючих.

¹ **Воєнна організація держави** — сукупність органів державної влади, військових формувань, утворених відповідно до законів України, діяльність яких перебуває під демократичним цивільним контролем з боку суспільства і безпосередньо спрямована на захист національних інтересів України від зовнішніх та внутрішніх загроз; правоохоронні органи — органи державної влади, на які Конституцією і законами України покладено здійснення правоохоронних функцій [2].

Безпосереднє керівництво роботою оздоровчих закладів прикордонного відомства України здійснює начальник управління охорони здоров'я через лікувально-профілактичний відділ.

Автором встановлено, що у своїй роботі з керівництва системою санаторно-курортного забезпечення ДПСУ колектив управління охорони здоров'я використовує наступні принципи управління: об'єктивності, універсальності, випереджаючого стану, демократизму, розподілу повноважень та відповідальності, законності й оптимізації управління. При розробці та формуванні організаційно-штатної структури лікувально-профілактичного відділу керівництво управління охорони здоров'я намагалося чітко визначити повноваження та щаблі його підпорядкування, раціональний розподіл компетенції, повноту відповідальності за виконання поставлених завдань та комплексність виконання всіх функцій управління відповідно до цих завдань, відповідність ресурсного забезпечення рівню завдань, що вирішуються тощо.

Виявлено, що однією з провідних тенденцій в діяльності управління охороною здоров'я ДПСУ впродовж останніх років була підготовка сучасних менеджерів — головної фігури в успішному вирішенні поставлених завдань. Іншими тенденціями, які тісно пов'язані із зазначеною вище та значною мірою впливають сьогодні на діяльність керівників лікувально-оздоровчих закладів, є наступні.

По-перше, це тенденція підвищення вимог до керівників усіх рангів та їх діяльності. Цьому сприяє інтелектуалізація праці, підвищення професійного та освітнього рівня керівників лікувально-оздоровчих закладів, ріст їх матеріальних і духовних потреб. Дослідники основ психології управління [1] пов'язують це з тим, що в управлінні намітився перехід від зовнішнього контролю до регуляції соціальної поведінки через суб'єктивність, розуміння малої групи в управлінському процесі як соціально-психологічної реальності.

У контексті викладеного вище, слід наголосити на тому, що на сьогоднішній день в основному сформовано правове поле, яким регламентується діяльність санаторно-оздоровчих закладів ДПСУ.

Так, надзвичайно важливе значення в регламентуванні соціального захисту особового складу Прикордонного відомства мають Закон України "Про державну прикордонну службу України" від 3 квітня 2003 р. № 662-IV та Закон України "Про внесення змін до статті 13 Закону України "Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту" від 10 липня 2003 р. № 1109-IV". Основним відомчим керівним документом з регламентації санаторно-курортного забезпечення є "Інструкція про порядок санаторно-курортного лікування та відпочинку в Державній прикордонній службі України", яка введена в дію наказом Голови Державної прикордонної служби України від 4 вересня 2003 р. за № 64 і зареєстрована в Міністерстві юстиції України 26 вересня 2003 р. за № 856/8177.

У контексті проблеми, яка розглядається, слід відзначити, що основним методом відновлювального лікування в центрах здоровлення та відпочинку ДПСУ є медична реабілітація, яка включає медичний, фізичний та психологічний вплив на організм людини. Серед

відпочиваючих найбільшою популярністю користуються не медикаментозні фактори, а курортні (кліматотерапія, морські купання, елементи спорту та лікувальне харчування), фізіотерапія.

ВИСНОВКИ

1. Обґрунтовано, що санаторно-курортне лікування — важлива і невід'ємна складова медичного забезпечення Державної прикордонної служби України. Діяльність санаторно-курортних закладів дає можливість досягати високої ефективності у справі збереження і відновлення здоров'я українських прикордонників — одного з найважливіших елементів національної безпеки України.

2. Доведено, що 30 жовтня 1922 р. можна офіційно вважати датою створення перших військових санаторіїв на теренах України.

3. Встановлено, що в роботі з керівництва системою санаторно-курортного забезпечення ДПСУ успішно використовуються наступні принципи управління: об'єктивності, універсальності, випереджаючого стану, демократизму, розподілу повноважень та відповідальності, законності й оптимізації управління.

4. Обґрунтовано, що на сьогоднішній день в основному сформовано правове поле, яким регламентується діяльність санаторно-оздоровчих закладів ДПСУ.

5. Виявлено, що основним методом відновлювального лікування в центрах здоровлення та відпочинку ДПСУ є медична реабілітація, яка включає медичний, фізичний та психологічний вплив на організм людини.

Література:

1. Державне управління: філософські, світоглядні та методологічні проблеми: Моногр. / Кол. авт.; За ред. д-ра філос. н., професора В. М. Князева. — К.: Вид-во НАДУ. — Міленіум, 2003. — С.147 — 169.

2. Закон України "Про основи національної безпеки України" // Уряд. Кур'єр. — 2003. — 30 лип. — С. 1 — 5.

3. Карамишев Д. В. Стратегічне управління інноваційними процесами в системі охорони здоров'я: державні механізми: моногр. — Х.: Вид-во ХарPI НАДУ "Магістр", 2006. — 304 с.

4. ЦАПВ, ф. 14, оп. 12, ед. хр. 256, л. I.

References:

1. Kniaziev, V. M. (2003), Derzhavne upravlinnia: filosofs'ki, svitohliadni ta metodolohichni problem [Public administration: philosophical, ideological and methodological problems], Milenium, NADU, Kyiv, Ukraine.

2. The Verkhovna Rada of Ukraine (2003), The Law of Ukraine "On fundamentals national security of Ukraine", Uriad. Kur'ier, pp. 1—5.

3. Karamyshev, D. V. (2006), Stratehichne upravlinnia innovatsijnymy protsesamy v systemi okhorony zdorov'ia: derzhavni mekhanizmy [Strategic management of innovation processes in health care: state mechanisms], Vydvo KharRI NADU "Mahistr", Kyiv, Ukraine.

4. TsAPV (1946), [f. 14, op. 12, ed. khr. 256, l. I], Central Archive of the Border Troops, Moscow, Russia.

Стаття надійшла до редакції 21.01.2015 р.